

Vattenvården

Till årets riksdag har avgivits proposition angående vattenvården. Propositionens huvudsakliga innehåll är följande:

I propositionen framlägges principförslag till en omorganisation av administrationen på vattenvårdens område. Omorganisationen föreslås skola genomföras den 1 juli 1958. Förslaget innebär bl. a. att — på i propositionen närmare anförda skäl — fiskeristyrelsens tillsynsavdelning och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vatten- och avloppsbyrå skall överföras till byggnadsstyrelsen. I samband därmed avses att byggnadsstyrelsen skall förordnas att tillika vara statens vatteninspektion. Till styrelsen föreslås knuten en rådgivande vattenvårdsnämnd med, förutom ordföranden, åtta ledamöter representerande skilda, av vattenvården berörda intressen.

Vidare innebär förslaget att distriktsingenjörorganisationen för vatten och avlopp skall samtidigt med omorganisationen av den centrala vattenvårdsadministrationen utbrytas ur väg- och vattenbyggnadsverkets lokala organisation och i stället underställas byggnadsstyrelsen. Ansvar för den lokala vattenvården föreslås skola åvila länsstyrelserna inom de olika länen och hälsovårdsnämnderna inom kommunerna.

Det betänkande, rörande vattenvården, som avgavs den 1 december 1954 och som särskilt diskuterade organisations- och lagstiftningsfrågor, har tidigare refererats i dessa spalter.

Departementschefen redovisar i propositionen grunddragen i detta betänkande samt de viktigaste synpunkterna i de remissvar, som föranletts härav. Utredningen kunde på goda grunder inledningsvis fastslå, att vattenföroreningen nått en betydande omfattning i landet — uppenbara olägenheter med hänsyn till sanitära synpunkter, till fiske, friluftsliv och naturskydd kan lätt konstateras. En sanering är av nöden — fullt genomförd kommer denna att dra en kostnad av minst en miljard kronor. Yttrandena har samfällt vitsordat dessa förhållanden.

Men det är nu särskilt frågan om *vattentillsynens administration*, som först måste lösas. Det övervägande antalet remissyttranden har här uttalat en principiell anslutning till kommitténs förslag, att vattentillsynen bör utövas

av ett självständigt ämbetsverk, direkt lydande under ett departement (inrikesdpt). *Hur* detta ämbetsverk skall organiseras och anslutas har man däremot haft en hel del olika förslag om. Till tanken på en fristående vatteninspektion ansluter sig medicinalstyrelsen, statens institut för folkhälsan och folkhälsoutredningen. Medicinalstyrelsen yttrar bl. a.

För medicinalstyrelsen är härmed huvudskälet, att vatteninspektionens verksamhet sträcker sig väsentligt utöver den del av vattenvården — den hygieniska — som det ankommer på styrelsen att bevaka. För styrelsen skulle tillkomsten av en ny, stor avdelning med en i flera avseenden från styrelsens övriga arbetsuppgifter skild verksamhet av teknisk och ekonomisk art betyda en kraftig belastning. Även om detta kunde tekniskt bemästras, t. ex. genom inrättande av en ny överdirektörsavdelning, dit andra delar av den allmänna hälsovården kunde överföras, torde projektet knappast vara välbetänt.

Flertalet uttalanden förutsätter, att inspektionens verksamhetsområde skall omfatta både den *tillsyningsverksamhet*, som f. n. utövas av fiskeristyrelsens tillsynsavdelning och *planeringsverksamheten*, som nu väg- och vattenbyggnadsstyrelsen svarar för. En del remissvar uttalar sin skepsis mot att samman slå vatten- och avloppsverksamheten med tillsynsverksamheten; till tolk för denna åsikt gör sig bl. a. ett par reservanter inom fiskeristyrelsen.

Såsom skäl härför anføres bl. a. betänkligheter mot att i en och samma verksorganisation sammankoppla de motstående intressen som företrädes å ena sidan av tillsynsverksamheten och å andra sidan av vatten- och avloppsplaneringen. Reservanterna framhåller därjämte, att vattenvårdskommittén alltför ensidigt betonat olägenheterna av denna förläggning och icke framhållit vissa fördelar med densamma, såsom möjligheterna till nära samarbete med bl. a. den lokala fiskeriadministrationen.

Beträffande vatteninspektionens arbetsuppgifter lämnas från remissvaren följande sammanfattning:

I de mera generella synpunkter angående förevarande spörsmål, som i övrigt framkommer i många yttranden, understrykes vikten av att tillsynsverksamheten utövas icke enbart såsom en övervakande verksamhet med tillvaratagande av förefintliga lagliga befogenheter utan att såsom hittills oftast skett tillsynsmyndigheten söker genom rådgivning komma till rätta med missför-

hållanden. Allmän enighet synes också råda om att en gränsdragning bör ske mellan tillsynsverksamheten och forskningen inom de olika vetenskapliga områden, som rör vattenvården. De i betänkandet föreslagna arbetsuppgifterna för tillsynsmyndigheten föranleder för övrigt i yttrandena huvudsakligen vissa erinringar beträffande följande punkter, nämligen dels spørgsmålet huruvida tillsynsmyndigheten skulle sättas i stånd att åtaga sig beställningsarbeten, dels förslaget att myndigheten skulle såvitt möjligt inventera och registrera föreningsskällorna, dels slutligen möjligheterna att uppställa bestämda normer för vattnets beskaffenhet.

Föredragandens ställningstagande

Inledningsvis betonas, att arbetsuppgifterna i dessa frågor snarast synes enorma — upp rustningen måste utsträckas över en följd av år. Förutsättningarna för en intensifierad vattenvård skapas genom skärpningar i lagstiftning och genom en effektivare administration. Den splittring, som nu föreligger med åligganden både hos fiskeristyrelsen och hos hälsovårdsmyndigheterna gör att den nuvarande organisationen får sägas vara behäftad med uppenbara brister.

Men vilken är den mest ändamålsenliga lösningen?

Såsom vattenvårdskommittén och åtskilliga remissmyndigheter framhållit, finnes ett nära samband mellan den verksamhet, som bedrivs av fiskeristyrelsen genom dess tillsynsavdelning, och det arbete, som utföres av vatten- och avloppsorganisationen inom väg- och vattenbyggnadsverket. Från skilda håll har uttalats önskvärdheten av att få till stånd en nära samordning av dessa verksamhetsgrenar. Vidare förefinnes — såsom vatten- och avloppssakkunniga understrukit i sitt år 1951 avgivna betänkande — en nära samhörighet mellan byggnadsstyrelsens uppgifter inom bebyggelseplaneringen samt vissa av vatten- och avloppsorganisationens arbetsuppgifter. Frånsett bidragsverksamheten för vatten- och avloppsanläggningar sysslar nämligen väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vatten- och avloppsbyrå och distriktsingenjörorganisationen i stor utsträckning med planeringsfrågor. Framhållas må även, att de arbetsuppgifter, som ankommer på nämnda byrå och på distriktsingenjörorganisationen, är i allt väsentligt skilda från väg- och vattenbyggnadsverkets åligganden i övrigt.

Enligt min åsikt är det nödvändigt att sammanföra tillsynsavdelningen samt vatten- och avloppsbyrån under en gemensam ledning — dock med verksamheten allttjämt fördelad på tvenne byråer — därest en tillfredsställande organisation skall åstadkommas på vattenvårdens område. Tillsynsbyrån bör därvid i enlighet med av vattenvårdskommittén framförda tankegångar uppdelas i en tillsynssektion och ett undersökningslaboratorium.

Departementschefen vill emellertid icke skapa ett nytt ämbetsverk — det bör i stället kny-

tas till ett redan befintligt. Men vilket skall då väljas?

Vad först beträffar fiskeristyrelsen anser jag i likhet med vattenvårdskommittén, att detta ämbetsverk icke kan anses lämpligt såsom tillsynsmyndighet, bl. a. av det skälet, att den övervägande delen av vattenvården ej är att hänföra till styrelsens egentliga verksamhetsområde utan avser hälsovårdens och naturskyddets intressen samt har ett intimt samband med byggnadsplaneringen. Ej heller synes medicinalstyrelsen eller folkhälsoinstitutet böra komma i fråga. Medicinalstyrelsen är visserligen det centrala administrativa organet på hälsovårdens område och fler fördelar skulle därför vinnas genom en anknytning till detta. Emellertid talar framför allt praktiska skäl mot en dylik lösning.

Byggnadsstyrelsen finner departementschefen kanske vara den naturligaste anslutningsmyndigheten trots att en med limnologisk, bakteriologisk och vattenteknisk sakkunskap utrustad tillsynsmyndighet knappast kan sägas naturligt höra in under denna myndighet, vars huvudsakliga skyldigheter rör frågor om bebyggelseplanering.

Å andra sidan måste man enligt min mening tillmätta det förhållandet stor betydelse, att de vattenvårdande åtgärderna har ett nära samband med byggnadsstyrelsens uppgifter inom bebyggelseplaneringen och att vatten- och avloppsbyrån i stor utsträckning sysslar med planeringsfrågor. Det torde för övrigt vara obestridigt att den vattenvårdande verksamheten knappast kan effektivt fullgöras med mindre den intimt samordnas med bebyggelseplaneringen. Vid mina överväganden har jag kommit fram till det resultatet att de byråer, som skall handha den centrala vattenvårdande verksamheten, lämpligen bör förläggas till byggnadsstyrelsen. Jag föreslår därför, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vatten- och avloppsbyrå samt fiskeristyrelsens tillsynsavdelning skall överföras till sagda ämbetsverk. Den sålunda föreslagna omorganisationen torde böra genomföras den 1 juli 1958. Detaljspörsmålen i samband därmed torde få upptagas till behandling i 1958 års statsverksproposition.

Vattenvårdsnämnden — nu under fiskeristyrelsen — eller dess motsvarighet bör efter omorganisationen knytas till byggnadsstyrelsen.

I fråga om arbetsuppgifterna uttalar departementschefen:

Tillsynsavdelningens liksom vatten- och avloppsbyråns nuvarande arbetsuppgifter bör sålunda överflyttas till vatteninspektionen. Det bör emellertid åligga vatteninspektionen att utöva vatten-tillsyn såväl ur fiske- och naturskyddssynpunkt som ur hälsovårdssynpunkt, därvid samråd bör ske med medicinalstyrelsen, statens institut för folkhälsan och fiskeristyrelsen i frågor av större vikt eller med principiell innebörd samt i övrigt då

så kan anses erforderligt. Jag vill framhålla såsom en viktig uppgift för vatteninspektionen att genom rådgivning och upplysning söka öka insikterna om behovet av åtgärder för att förebygga eller motverka vattenförorening. I detta sammanhang torde jag få erinra om de betydligt ökade förutsättningar för inspektionen att ingripa mot vattenföroreningar, som givits genom den i förprövningskungörelsen den 30 november 1955 föreskrivna, i förhållande till de nuvarande bestämmelserna avsevärt vidgade skyldigheten, att till inspektionen anmäla nya avloppsutsläpp. Såsom vattenvårdskommittén utalat, bör vatteninspektionen efter hand söka genomföra en inventering av föroreningsförhållandena i vattendragen och vattenområdena, vilken inventering skall ligga till grund för planeringen av den fortsatta verksamheten.

Departementschefen lovar en förstärkning av personalen för tillsyns- och laboratorieuppgifter — i 1957 års statsverksproposition upptas medel härtill och till inköp av laboratorieutrustning, materiel m. m., för att därmed en successiv utbyggnad skall kunna påbörjas.

Beträffande den lokala vattenvården säger propositionen:

Beträffande den lokala vattenvården torde inom de olika länen ansvaret böra åvila länsstyrelserna. Dessa bör i vattenvårdsfrågor samråda med av vattenvården berörda lokala statliga organ såsom distriktsingenjörerna för vatten och avlopp, förste provinsialläkarna m. fl. Distriktsingenjörerna torde böra, i vart fall tills vidare, bibehålla nuvarande ställning och arbetsuppgifter men i samband med omorganisationen av den centrala vattenvårdsadministrationen den 1 juli 1958 utbrytas ur väg- och vattenbyggnadsverkets lokala organisation och i stället underställas byggnadsstyrelsen. Den kommunala vattentillsynen bör ankomma på hälsovårdsnämnderna.

Det har i utredningen och i remissvaren betonats behovet av regionalt placerad limnologisk expertis — till detta intar departementschefen av flera skäl en reserverad hållning; där särskilda omständigheter föreligger bör möjlighet finnas att genom vattenvårdsförbund anställa limnologiskt utbildad personal.

Beträffande forskningen på området förutsättes att denna skall äga rum på de forskningsinstitutioner, som redan finnas; anslagsfrågorna får tagas upp senare.

LYFTBÅGE VIGGO-UNIVERSAL

FÖR

SJUKHEM OCH ÅLDERDOMSHEM

Bågen monterad på sänggavel av järnrör

Lyftbågen VIGGO-UNIVERSAL är en specialmodell för sjuk- och ålderdomshem av vår vid alla lasarett omtyckta Viggobåge, varav 1.000-tals äro i dagligt bruk.

Fastsättningsanordningen är så utförd, att lyftbågen på någon minut kan monteras på varje förekommande sängtyp såväl av järnrör som av trä.

En lyftbåge ger patienten ökad rörelseförmåga och medför avsevärd arbetsbesparing för personalen.

Pris Kr. 41 :—

VIGGO A. B. Hälsingborg

Telefon: 127 01, 167 21